

взаємопов'язаними через духовні аспекти. Важливим є «теперішній момент» і події, які мають безпосереднє значення для громади.

Ритми, музика та танець є невід'ємною частиною життя африканських народів, супроводжуючи всі важливі події – від полювання до поховання.

Усі розглянуті нами особливості допомагають народам Африки зберігати ідентичність в умовах сучасної глобалізації, поєднуючи традиційну мудрість із новими технологіями та соціальними трансформаціями.

У наш час традиційне африканське світосприйняття, незважаючи на вплив релігій (іслам, християнство) та модернізацію, зберігає свою унікальність, фокусуючись на збереженні традицій, повазі до природи та міцних соціальних зв'язках.

Список джерел:

1. Висоцький О.Ю., Ставченко С.В. Африканістика: курс лекцій. Дніпро: Інновація, 2024. 300 с.
2. Майборода О. М. Етнічні пастки деколонізації: африканський досвід : монографія. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 216 с.

КУЛЬТУРА ТА ТРАДИЦІЇ НІГЕРІЇ

Олувабунмі Патрік Фемі (Нігерія)

Науковий керівник – доц., к. психол. н. Моргунова Н.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

Нігерійська культура має багату історію і є сплавом безлічі субкультур різних громад, які живуть у державі.

Країна відома як «Африка в мініатюрі» завдяки різноманітності, музиці (афробіт), кіноіндустрії (Ноллівуд) та традиційним ремеслам, як-от ткацтво та різьблення.

Унікальна риса нігерійської ідентичності – це її різноманіття. У країні з населенням у 236 мільйонів людей (дані станом на 2024 рік) проживає понад 250 етнічних груп, які розмовляють понад 500 мовами. Існує «три кити» нігерійської ідентичності – три найбільші етнічні групи: – хауса (30%), які переважають на півночі країни, йоруба (15,5%) на південному заході та ібо/ігбо (15,2%) – на південному сході. Я з групи ігбо. Інші етнічні групи в Нігерії (іноді їх називають меншини) знаходяться по всій країні, але особливо їх багато на півночі та в середні країни.

Кожна з найбільших етнічних груп має унікальні звичаї. Йоруба славляться своєю ієрархією та мистецтвом. Саме вони подарували світу традицію Асо-Ебі – коли на свято всі родичі та друзі шиють одяг з однакової тканини, щоб продемонструвати єдність. Ігбо відомі своєю демократичністю та підприємливістю. Їхня культура тримається на громаді. Важливим є обряд пригостання горіхом кола – це знак гостинності; якщо господар не запропонував горіх, це вважається неповагою. Хауса-фулані – це мусульманська культура з пишними кавалерійськими парадними (Дурбар). Вони ведуть традиційно кочовий спосіб життя, відомі розведенням великої рогатої худоби. Їхня архітектура з глиняними візерунками та довгі традиційні шати (бабан-ріга) підкреслюють велич сахельського регіону.

До етнічного різноманіття варто додати лінгвістичне. На території Нігерії проживають носії трьох різних мовних сімей Африки. На півночі можна знайти мови афро-азійської сім'ї, серед них найчисельніша мова – хауса – має близько 54 мільйонів носіїв та використовується як мова міжетнічного спілкування. На північному заході та північному сході проживають носії ніло-сахарської мовної сім'ї – найбільше носіїв мови канурі, яка сумарно налічує близько 3 мільйонів людей. Зрештою на півдні широко представлені мови нігеро-конголезької сім'ї, найбільш поширеними з яких є мови йоруба та ібо, які налічують 45 та 31 мільйонів носіїв відповідно [1]. При цьому навіть ці мови не варто сприймати монолітами, адже вони мають свої варіації та діалекти.

Нігерійці відомі своєю своєрідною формою англійської мови. Попри офіційний статус, англійська мова є мовою міжетнічного спілкування на національному рівні. При цьому спілкування здебільшого ведеться не стандартною англійською, а нігерійським піджином – креольською версією англійської, яка увібрала особливості місцевої вимови та лексики. Нігерійський піджин налічує близько 120 мільйонів носіїв, серед яких абсолютна більшість (116 мільйонів) використовує її як другу мову.

Необхідно також розповісти про особливості нашої традиційної кухні, нігерійські гастрономічні тонкощі. Нігерійська кухня – це вибух смаку та гостроти. Нігерійську їжу прикрашає багата суміш африканських продуктів, таких як ямс та маніока. Нігерійська страва гаррі є однією з найпопулярніших та найвідоміших страв традиційної кухні. Ця страва готується з бульб маніоки, які очищаються, миються, ріжуться на маленькі шматочки, щоб було легше замісити подібність пасти. Також традиційною стравою є ямс. Ямс – це як українська картопля, тільки більших розмірів і містить більше крохмалю. З ямсу ми можемо випікати булочки, підсмажувати та робити пюре. Свалоу («ковтання») – це загальна назва для крохмалистих гарнірів (фуфу, еба, ямс), які мають консистенцію густого тіста. Їх не жують, а відщипують шматочок, роблять заглиблення, набирають ним суп і ковтають. Дуже цікавим є наш напій огуру. Він створюється шляхом дистиляції соку пальм Рафії, який збирається через розрізи на стовбурі пальми. Потім сік кип'ятять, а під час кипіння збирають його випаровування. Саме ця рідина після певної обробки і є огуру. Нігерійські боби дуже відрізняються від зеленого горошку, але користуються великою популярністю. Багато різновидів м'ясних страв – м'ясо дуже популярне в Нігерії. Ми їмо м'ясо антилопи, жирафа та інших диких тварин. Найпопулярніша вулична їжа – суя. Це гострі шашлики з яловичини, обвалені в арахісовій муці зі спеціями. У моїй країні прийнято використовувати на кухні багато прянощів, перцю та цибулі. Використання перцю (скотч-боннет) є обов'язковим. Нігерійці жартують: «Якщо їжа не пече, то це не їжа».

Головним шоу країни є нігерійське весілля. Це не просто розпис, а багатоденний марафон. Перший, обов'язковий етап, де наречений має пройти через випробування (наприклад, символічно просити руку у старійшин або платити викуп за наречену). Також важливою є традиція «осипання грошима». Унікальна традиція, коли гості танцюють навколо молодят і прикріплюють до їхніх лобів купюри або просто кидають гроші «дощем». Це легальний і дуже почесний спосіб фінансово допомогти новій сім'ї.

Дуже цікавою традицією моєї країни є щорічні маскаради. Найпопулярніший маскарад Екло, який зазвичай святкується щороку у квітні. Люди вбираються у різноманітні костюми, у яких не можна впізнати людину. Також люди одягають дерев'яні маски, багато танцюють на вулицях у різних вбраннях та веселяться. У нас дуже популярні новорічні маскаради, у них беруть участь виключно чоловіки. Гарний маскарад включає наслідування людині чи тварині і супроводжується національними танцями. Новорічні маскаради проводяться для розваги народу, щоб покарати лиходіїв і довести послання любові, надії та миру у новий рік.

Нігерія має давні традиції бронзового та терракотового мистецтва (Іфе, Бенін). Місто Іфе вважається духовним центром народу йоруба. Місцеві майстри досягли неймовірного реалізму у зображенні людських обличь, що на той час (XI–XV ст.) було рідкістю для багатьох світових культур. Цей стиль відрізнявся портретною точністю, ідеалізованим натуралізмом, спокійними виразами облич. Мастерами використовувався метод «втраченого воску», який дозволяв створювати тонкостінні та деталізовані бронзові голови та фігури. Скульптури зображували *Оні* (правителів), які використовувалися в ритуалах вшанування предків. Мистецтво Бенінського царства (XIII–XIX ст.) (територія сучасної південно-західної Нігерії) розвинулося під впливом Іфе, але набуло свого унікального характеру. Вироби з бенінської бронзи – це не лише голови правителів, а й знамениті рельєфні пластини, що прикрашали стовпи королівського палацу в місті Бенін-Сіті. Сюжетами стали військові подвиги,

придворне життя, сцени полювання та постаті португальських торговців. Насправді більшість виробів виготовлені з латуні (сплав міді та цинку), хоча традиційно їх називають «бронзою». Більшість цих шедеврів була вивезена британськими військами під час каральної експедиції 1897 року і опинилася в музеях Європи та США. Сьогодні питання реституції (повернення) бенінської бронзи до Нігерії є однією з найгучніших тем у міжнародному культурному праві.

На території Нігерії знаходяться 2 об'єкти, занесені до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО: Сукур та Осон-Осогбо. Культурний ландшафт Сукур (внесений до списку ЮНЕСКО у 1999 році) є унікальним прикладом поєднання терасового землеробства, залишків індустрії залізоплавильного виробництва та палацу Хіді (вождя) в горах Мандара. Священний гай Осун-Осогбо внесений у 2005 році. Це священний первісний ліс уздовж берегів річки Осун, де збереглися святилища, скульптури та витвори мистецтва народу йоруба. Він слугує релігійним центром йоруба, де проводиться щорічний фестиваль.

Нігерійська культура є дуже експресивною. Дослідники часто говорять про «бурхливу енергію», що пронизує її, про те, що нігерійці «гучні», «дуже музично розвинені», полюбляють моду, чудові співбесідники, гостинні, люблять чути та розповідати історії. У цієї експресивності є свої наочні прояви.

Сьогодні Нігерія – це культурний експортер №1 в Африці. Нігерія знаходиться на другому місці в світі за кількістю повнометражних фільмів, що, поступаючись тільки Індії й обходячи США. Нігерійську кіноіндустрію за аналогією з Голлівудом та Боллівудом називають Нолівудом. Середня вартість виробництва повнометражної кінострічки у Нігерії становить близько 15 000 долларів. Нігерійські фільми знімаються дуже швидко (іноді за тиждень), але вони неймовірно популярні через свою щирість. Теми часто стосуються боротьби добра і зла, магії, сімейних зрад і шляху до багатства.

У Нігерії активно розвивається індустрія моди. Заходи, пов'язані з показом мод, дизайном одягу та аксесуарів – це те, що викликає в нігерійців

активний інтерес і дуже цінується. Окремо варто сказати про те, що в Нігерії цінується традиційне вбрання: 25,1% населення носить традиційний одяг.

В нас високо розвинута культура музики й танців. 5,6% нігерійців обирають танці як улюблений тип розваг, а 5% – літературу. Музична культура Нігерії включає як етнічні ритми, так і відомий у всьому світі афробіт, засновником якого вважається Фела Куті. Куди б нігерійці не зібрались, спочатку починається молитва, а потім танці. І ми всі співаємо. Ритми йоруба, змішані з джазом і фанком, перетворилися на сучасний афробітс. Сьогодні пісні нігерійських зірок (Wynna Boy, Tems) звучать у голлівудських блокбастерах (наприклад, «Чорна пантера»).

Культура в Нігерії – це не лише спадщина, а й потужний економічний сектор, який має значний вплив на розвиток країни. Загалом нігерійський сектор креативних індустрій є одним з найбільш розвинених в Африці і є другим за розміром сектором економіки країни після сільського господарства. Попри значний внесок у національну економіку, цей сектор майже повністю фінансується приватним капіталом, а державна підтримка культури залишається обмеженою через нестачу бюджетних коштів.

Список джерел:

1. Нігерія: культурне середовище та локальні контексти. URL: <https://ui.org.ua/sectors/nigeriya-kulturne-seredovishhe-ta-lokalni-konteksty/>
2. Яка культура Нігерії? URL: <https://abbas.voda.cx.ua/ukraincyam/yaka-kultura-nigerii.html>